

הלכות נטילת ידים לסעודה - א

תקנת נטילת ידים לפת כביצה

שופטים יח, ד

ראשית דגנך תירושך ויצהרך.

שבת יג, ב

ושמנה עשר דבר גזרו ... אלו פוסלין את התרומה ... והידיים.

חולין קו, א

נטילת ידים לחולין מפני סרך תרומה (ופירש"י: חולין לא מהני בהו שני, ומפני סרך תרומה, שירגילו אוכלי תרומה ליטול ידיהם הנוהגת בחולין).

רמב"ם הל' אבות הטומאה פ"ח ה"ב

הידיים שניות מדברי סופרים לעולם, שאין טומאתן אלא מדבריהם, וכשגזרו טומאה עליהן גזרו שיהיו כשני לטומאה.

שוע"ר סי' קנח

א כל האוכל פת שמברכין עליו המוציא צריך ליטול ידיו תחלה, אף על פי שאינן מלוכלכות ואינו יודע להם טומאה, לפי שסתם ידיים שהסיח מהם דעתו משמירתן הן שניות לטומאה, ופוסלות את התרומה מדברי סופרים, עד שירחצם במים כהלכתן, ותקנו אף באכילת חולין משום סרך תרומה, שירגילו ליטול ידיהם בכל אכילה ולא ישכחו ליטול לתרומה, ולא רצו לחלק בין כהנים לישראלים שאין אוכלים תרומה.

וגם עכשיו שאין הכהנים אוכלין תרומה מפני הטומאה, לא בטלה תקנה זו, כדי שיהיו רגילים בני ישראל כשיבנה בית המקדש במהרה בימינו לאכול בטהרה.

ולא תקנו אלא בפת, לפי שרוב התרומות הן בפת, שמן התורה אין תרומה נוהגת אלא בדגן תירוש ויצהר, שנאמר ראשית דגנך תירושך ויצהרך וגו', והדגן שהוא ה' מיני תבואה דרך אכילתו הוא לעשות ממנו פת, ותירוש ויצהר הם יין ושמן דרך שתייתן הם בכלי ואין אדם עשוי ליגע בהם בידיו, לפיכך לא הצריכו בהם נטילת ידיים אפילו בתרומה, ואין צריך לומר בחולין.

וגם בפת חולין לא הצריכו אלא בפת שרגילין בה תדיר לקבוע סעודה עליהם, אבל פת הבאה בכיסנין ולחמניות דקות שאין מברכין עליהם המוציא לפי שאין רגילין לקבוע סעודה עליהם, כמ"ש בס"י קס"ח, אין צריך נטילת ידיים, כמו שאין צריך לדגן קודם שנעשה פת, אף על פי שתרומתו היא מן התורה, אלא שאינה רגילה ומצויה כל כך בבית, לפיכך לא גזרו בשבילה בחולין.

ומכל מקום אם קבע סעודתו על פת הבאה בכיסנין ולחמניות דקות, כשם שמועלת קביעות זו לענין המוציא כך מועלת לענין נטילת ידיים, שלא לחלוק ביניהם לפת גמורה, כיון שקובע עליהם כמו על פת גמורה, ויברך גם כן ברכו(ת) על נטילת ידיים.

ב אפילו פת גמורה, אם אינו אוכל אלא פחות מכביצה בלא קליפתה יש להסתפק אם צריך נטילת ידיים, לפי שפחות מכביצה אינו נקרא אוכל לענין טומאת אוכלין, שמפני זה אינו מטמא משקים ואוכלים אחרים שנגעו בו, שנאמר מכל האוכל אשר יאכל וגו', וחכמים לא הצריכו נטילת ידיים בחולין משום סרך תרומה אלא באכילה ולא בנגיעה, ופחות מכביצה כיון שאינו נקרא אוכל לענין טומאה אין אכילתו חשובה אכילה לענין נטילת ידיים, לפיכך יטול ידיו ולא יברך. ואפילו אוכל כל שהוא צריך נטילת ידיים בלא ברכה.

שוע"ר סי' קסד

ב מי שעומד בסעודה ונזכר שנגע במקום מטונף צריך לחזור וליטול ידיו ויברך על נטילת ידיים ... ויש אומרים שאין לברך על נטילת ידיים באמצע הסעודה כי לא תיקנו אלא בתחילתה, אלא אם כן הפסיק סעודתו והלך להפליג בדבר אחר והסיח דעתו משמירת ידיו שצריך לחזור וליטול ולברך על נטילת ידיים, כי כסעודה אחרת היא הואיל והפליג בינתיים, אבל משום נגיעה במקום הטינופת, ואפילו עשה צרכיו, אין לברך על נטילת ידיים ... (ויש לחוש לדבריהם להקל בספק ברכות).

שוע"ר סי' קסח

ז ברכת המוציא אין לה שיעור שאפילו אינו רוצה לאכול אלא פירור פחות מכזית צריך לברך המוציא ולא נתנו שיעור כזית אלא בברכת המזון ושאר ברכות אחרונות אבל לא בברכה ראשונה שאסור ליהנות מהעולם הזה אפילו משהו בלא ברכה.

סדר נטילת ידים לסעודה

יח ואפילו הנוטל ידיו לסעודה, אם אינו אוכל פת כביצה לא יברך על נטילת ידיים, אף על פי שמברך המוציא וברכת המזון. והשיעור לצרף לכביצה הוא שיאכל כל כזית בכדי אכילת פרס.

ב"ה, יום אי' כו אדר ה'תשפ"ו

בעזה"י מתחלת היום סדרת שיעורים בנושא נטילת ידיים
לסעודה, וכוללת:

- א) תקנת נטילת ידיים לפת כביצה.
- ב) נטילת ידיים לטיבולו במשקה.
- ג) ברכת על נטילת ידיים.
- ד) כלי הכשר לנטילת ידיים.
- ה) נטילת ידיים מכח אדם
- ו) טבילת הידים.
- ז) דבר החוצץ בנטילת ידיים.
- ח) נטילת ידיים מרביעית ופחות מרביעית.
- ט) נטילת ידיים ג' פעמים ובאלונטית.